באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ביום 15 בפברואר 1998 החליט בית המשפט העליון, בהסכמת הצדדים, כי תנתן רשות ערעור לכל בקשות רשות הערעור והבקשות תידונה כערעור על פי הרשות שניתנה. כמו כן, החליט בית המשפט כי לאחר שהצדדים יחליפו ביניהם תגובות בנוגע לערעורים, יקבעו הערעורים לדיון קצר להשלמת טיעון בעל פה בפני הרכב של שלושה שופטים. הצדדים החליפו ביניהם תגובות בכתב על יסוד החלטות בית המשפט הנ"ל, אולם, טרם נקבע מועד לדיון בערעורים.

בתובענה נשוא הבקשה השנייה, אשר הוגשה מכוח חוק הבנקאות, חוק ההגבלים, חוק הפיקוח על עסקי הביטוח, התשמ"א-1981 ותקנה 29, נטען, בעיקר, כי הבנקים גבו עמלות ביטוח נכסים וחיי לווים שלא כדין תוך הפרת שורה של חיקוקים והוראות נוהליות שונות, כי הבנקים גבו גביית יתר של פרמיות ביטוח תוך התעלמות מצרכי הלווים והוראות בנק ישראל ותוך שהם מטעים את הלווים ומציגים בפניהם מצגי שווא, וכי הבנקים והמבטחים שותפים להגבל עסקי, הגורם ללווים לשלם פרמיות ביטוח גבוהות יותר מן הפרמיות אותן היו משלמים עבור פוליסות דומות בתנאי שוק חופשי.

ביום 3 במארס 1998 החליט בית המשפט המחוזי כי הדיון בבקשה השניה יעוכב עד להכרעה בבית המשפט העליון בערעורים התלויים ועומדים בגין ההחלטה בבקשה הראשונה. כמו כן החליט בית המשפט המחוזי, כי עם מתן החלטה כאמור בבית המשפט העליון בהתאם ובכפוף לתוצאותיה, תידון בקשת המבקשים בבקשה השנייה לקביעת תובע הראוי לייצג את הקבוצה הרלבנטית כלפי בנק טפחות ומכל מקום, בנק טפחות לא יהיה חשוף ליותר מתביעה אחת בענין זה.

הנהלת בנק טפחות סבורה, בהסתמך על חוות דעת משפטיות שבידה, כי קיימים סיכויים סבירים כי שתי התביעות היצוגיות תידחנה.

ד) הכנסות בנק טפחות וחברה מאוחדת שלו העוסקת בתחום הביטוח, הסתכמו בשנת 1998 בסך 67,493 אלפי שקלים חדשים מביטוח חיים ובסך 42,719 אלפי שקלים חדשים מביטוח נכסים (בשנת 1997- 62,164 אלפי שקלים חדשים מביטוח חיים ו-52,631 אלפי שקלים חדשים מביטוח נכסים).

ה) בדוחות הכספיים לא נכללה הפרשה בגין הנושאים הכלולים בביאור 19ג' 19) זה.

20) במחצית הראשונה של שנת 1998 התנהלה בדיקה על ידי שלטונות מס ערך מוסף לגבי חבות מס ערך מוסף של בנק טפחות וחברה מאוחדת שלו ובנקים למשכנתאות נוספים בנושא הביטוח ואשר במסגרתה נחקרו נושאי משרה בבנק טפחות. בחודש פברואר 1999 קיבלה החברה המאוחדת של בנק טפחות הודעת שומה לשנים 1996-1994 ובה דרישה לתשלום מס ערך מוסף על סכומי ההכנסות שדווחו בבנק טפחות ושולם עליהן מס רווח. סכום תוספת שומת מס ערך מוסף כולל ריבית, הצמדה וקנס מסתכם לסך 9,466 אלפי שקלים חדשים. על פי חוות הדעת של יועצי בנק טפחות, בנק טפחות והחברה המאוחדת פעלו כדין, ומס הערך המוסף הנדרש כאמור, שולם על ידי בנק טפחות במסגרת מס רווח לאגף אחר במשרד האוצר. בכוונת בנק טפחות להשיג על שומות אלו.

רשות התאגידים
אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מהווה העתק של מסמך (מקור או העתק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

בחודש אפריל 1998 מסר החשב הכללי לבנק, כי על פי המידע המצוי בידו בעת מסירת ההודעה, היקף המחלוקת הכספית מוערך על ידו ב-25 מיליון דולר של ארה"ב וזאת מבלי שהמדינה מוותרת על אף אחת מטענותיה.

הבנק החל בתהליך של הגשת תביעות נגד החשב הכללי בגין אי כיבוד ערבויות מדינה שהוצאו על ידו, להבטחת אשראים שהעמיד הבנק לחברות הקבוצה הנ"ל. במסגרת זאת הוגשו על ידי הבנק שתי תביעות (בחודשים יוני ואוקטובר 1998) כנגד המדינה, בסדר דין מקוצר, למימוש ערבויות מדינה, על סך כולל של כ-34.2 מיליון שקלים חדשים.

בחודשים אוקטובר ונובמבר 1998 הגישה המדינה בקשות רשות להתגונן כנגד התביעות הנ"ל. בבקשות אלו צוינו הטענות שנזכרו לעיל וכן הועלו טענות נוספות הן ברמה הפרטנית ביחס לחברות ספציפיות והן באופן כוללני ביחס לכלל קבוצת החברות. לגירסת המדינה מדובר בפרשה מסועפת שאין עניינה מתמצה בחברות בודדות נשוא התביעות שהוגשו על ידי הבנק, ואין הבנק זכאי לתשלום ערבויות המדינה נשוא התביעות. בנוסף העלתה המדינה בבקשות הנ"ל טענות קיזוז בגין תשלום פקדונות שהופקדו בבנק לכיסוי אשראים שניתנו בערבויות המדינה ובגין מענקי ההשקעות ששולמו לחברות הקבוצה באמצעות הבנק. כן ביקשה המדינה רשות להגיש נגד הבנק תביעות שכנגד בגין הסכומים שכבר שילמה, בסך של כ-106 מיליון שקלים חדשים.

בחודש פברואר 1999 קיבלה המדינה רשות להתגונן בשתי התביעות שהוגשו על ידי הבנק וכן רשות להגיש תביעות שכנגד הבנק והודעות צד ג', כנגד גורמים נוספים שהיו מעורבים בענין המתואר לעיל. תביעות שכנגד והודעות צד ג' כאמור, טרם הוגשו.

להערכת הנהלת הבנק ובהתבסס, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שברשותה, יש לבנק טענות ראויות הן כנגד טענות המדינה שנכללו בבקשות הרשות להתגונן שהוגשו על ידי המדינה והן כנגד צדדים שלישיים, בגין נזקים העלולים להגרם לבנק בשל העניינים שתוארו לעיל. יחד עם זאת, לא ניתן בשלב זה להעריך, על בסיס המידע המצוי ברשות הבנק, את התוצאות הסופיות של התביעות שהוגשו על ידי הבנק נגד המדינה, או את היקף החשיפה של הבנק, אם בכלל, לטענות המדינה שנזכרו בבקשות למתן רשות להתגונן ושעשויות להיות מועלות בתביעות שכנגד שתוגשנה, אם תוגשנה, על ידי המדינה.

מטעמי זהירות ושמרנות, ולמרות ההשגות שיש לה כלפי טענות המדינה, החליטה הנהלת הבנק לכלול בדוחות הכספיים הפרשה מתאימה בגין נושאים אלה.

רשות התאגידים
אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מהווה העתק של מסמך (מקור או העתק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

(6) בתגובה ראשונית שהוגשה בתחילת אוקטובר 1998 מטעם פרקליטות המדינה בשם הרשויות, צויין, כי פעילות הבנקים למשכנתאות בתחום הביטוח נמשכת זה שנים רבות ובעיקרה היתה ידועה לרשויות הפיקוח השונות. כמו כן צויין כי בימים אלו נבחנת פעילות הבנקים למשכנתאות במשרד האוצר ויש צורך בכשלושה חודשים נוספים לפחות, לצורך גיבוש עמדה בנושא וכן ביקשה פרקליטות המדינה לדחות את הדיון בעתירה לצו על תנאי בשלושה חודשים.
עוד צויין בתגובה הראשונית כי פרקליטות המדינה סבורה על פני הדברים כי קיימים חשדות לפיהם הבנקים למשכנתאות עוסקים לכאורה בתיווך לעסקי ביטוח בניגוד לחיקוקים השונים, אך עם זאת סבורה הפרקליטות כי אין מקום לפתוח בחקירה פלילית בנושא, שכן, הנושא בכללו מצוי בדיונים בידי הגורמים המוסמכים.

בתגובה צויין חד משמעית כי לא נערכה כל חקירה משטרתית כנגד הבנקים למשכנתאות בשנת 1997, כנטען בעתירה.

כמו כן צויין ביחס לממונה על ההגבלים העסקיים כי חקירתו הסתיימה לפני כ-5 חודשים ומאז נלמד החומר ומעובד על ידי המחלקה המשפטית של הרשות להגבלים עסקיים. הובהר לעניין זה כי במסגרת בחינת הנושא נבחנת גם אפשרות לפעול לשם העמדה לדין. ראה גם ב' להלן.

עמדת פרקליטות המדינה הינה כי אין מקום להוצאת צו ביניים וכן אין מקום להוצאת צו על תנאי, כדי לאפשר לגורמים המוסמכים להמשיך בפעילותם לבחינת הנושא וכדי להביא עמדה מגובשת בפני בית המשפט.

(7) בתגובה שהוגשה לבית המשפט מטעם בנק טפחות בחודש פברואר 1999 נטען כי יש לדחות את העתירה הן על הסף והן לגופה. במסגרת התגובה נטען בעיקר, כי, כל העניינים הנוגעים לפעילותו של בנק טפחות או לפעילותה של חברת הבת שלו, טביט סוכנות לביטוח (1989) בע"מ שהינה בעלת רישיון סוכן והנוגעים לביטוח חיים ומבנים של לווי בנק טפחות, הינם חוקיים ותקינים לכל דבר וענין ועולים בקנה אחד עם טובת ורווחת הלווים ונעשו לאורך כל השנים בידיעת והסכמת הרשויות. כמו כן נטענו טענות סף שונות כלפי העתירה.

(8) בית המשפט נעתר לבקשת דחית הדיון של פרקליטות המדינה ונקבע כי הדיון בעתירה יתקיים בסוף חודש אפריל 1999.

(9) לא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאות העתירה. אם תתקבל העתירה יביא הדבר להקטנה משמעותית בהכנסות בנק טפחות.

רשות התאגידים
אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מהווה העתק של מסמך (מקור או העתק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים